І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го СЕРПНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS IERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, AUGUST 21, 1957 No. 160. VOl LXIV

ПРЕЗИДЕНТ ПРОДОВЖУЄ ЗУСИЛЛЯ В СПРАВІ ФОНДІВ НА ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер та інші члени уряду продовжують свої зусилля, щоб дістати від Конґресу пропоновану ними суму на закордонну допомогу, зменшену на понад 800 мільйонів долярів Палатою Репрезентантів. У тій справі Президент звернувся з апелем до спікера Палати, Сема Рейбирна з Тексас, який опісля заявив, що він у відповідь на апель Президента відповів, що як Сенат додасть щонебудь до схвалених Палатою фондів, то він, Рейбирн, намагатиметься дістати на це згоду Палати, якщо буде переконаний, що додаток є конечний. Тим часом в сенатській бюджетовій комісії, яка розглядає тепер цю справу, зізнавало ряд осіб, включно з державним секретарем Доллесом, який — згідно з твердженнями приявних сенаторів — мав зробити своїми свідченнями відповідне враження. Так само зізнавав колишній шеф об'єднаних штабів, адмірал Артур В. Радфорд, піддержуючи становище уряду. По тій самій лінії свідчили і теперішній голова об'єднаних шефів штабу, ген. Твайнінґ, та інші. Ген. Радфорд під час свідчень заявив, що програму закордонної допомоги він уважає за єдину, яка дає надію на відвернення світової війни та на перемогу над аґресивним комунізмом без війни. Важливість тієї програми підкреслював зокрема державний секретар Доллес, звертаючи увагу, що її не можна буде ефективно здійснювати в таких обставинах, як їх витворила Палата Репрезентантів своїм зменшенням фондів. Тим часом конґресмен Отто Пасмен, демократ з Луїзіяни, який очолював комісію, що зменшила фонди, заявив, що становище Палати Репрезентантів базувалось на „фактах, які вони є, а не на необґрунтованих бажаннях зле поінформованого Президента". Змагання за ці фонди продовжуються, бо законопроєкт з призначенням тих фондів мав би бути остаточно схвалений вже впродовж цього тижня, з кінцем якого мала б бути відложена і теперішня сесія Конґресу.

Крім окремого апелю президента Айзенгавера до спікера Палати Сема Рейбирна, державний секретар Доллес, теперішній і попередній голови об'єднаних шефів штабу та директор програми закордонної допомоги свідчили в сенатській бюджетовій комісії в користь урядових домагань. На фото стоять (зліва): попередній голова об'єднаних шефів штабу адм. Радфорд, директор закордонної допомоги, що відходить на пенсію, Джан Голістер, теперішній голова об'єднаних шефів штабу ген. Твайнінґ і державний секретар Джан Фостер Доллес. Сидять: голова сенатської бюджетової комісії сен. Карл Гайден, демократ з Арізони, та сен. Леверет Солтонстолл з Массачуссетс. Вони спільно приготовили звернення до Сенату, щоб той привернув для виконання програми закордонної допомоги в рамках договору про взаємну безпеку тих 809,000.000 долярів, що їх відкинула Палата Репрезентантів.

Немає виглядів на закінчення сесії Конґресу цього тижня

Вашинґтон. — Вигляди на закінчення теперішньої сесії Конґресу ще в цьому тижні поважно зменшились з уваги на суперечності в справі законопроєкту про громадянські права. Законопроєкт в урядовій формі був схвалений Палатою, але Сенат опісля поборов в ньому деякі основні зміни, зокрема змінив постанову, щоб кримінальних порушників закону про громадянські права судили суди присяглих, а не федеральні судді, як це пропоновано в урядовому законопроєкті. Тепер законопроєкт повернено назад до Палати, комісія процедури якої повинна вирішити, що з цим проєктом робити: передати його для узгіднення спільній сенатсько-палатній комісії, чи віддати знову під голосування в повній Палаті. Тому, що в цій комісії мають голос південні демократи, які воліли б, щоб такого закону не було, і тим самим зволікають рішення, спікер Палати Сем Рейбирн загрозив, що на випадок, як таке рішення комісії не буде винесене впродовж найближчих днів, тоді він, з уваги на брак такого рішення комісії, сам вирішить, щоб законопроєкт передати під голосування в повній Палаті, що не могло б статись раніше, як з початком наступного тижня. Все це поважно зменшує можливості на закінчення сесії Конґресу цього тижня. Сесія могла б продовжитись і з уваги на все ще остаточно не вирішений законопроєкт про признання фондів на закордонну допомогу.

Летунство відмовляється від бомбардувальників В-36

Вашингтон. — Командування летунських збройних сил подало до відома, що воно виводить з дії всі дотеперішні бомбардувальники типу Б-36, передаючи їх здебільша на розібрання і поновне стоплення їхніх частин. Ці бомбардувальники були випродуковані в сорокових роках для перевожування 10,000-фунтових бомб на відстань 10,000 миль. Вони не були застосовані під час війни і не скинули ні одної бомби. Із розвитком турбомоторових літаків, зокрема з розвитком нових атомових бомб, дотеперішні бомбардувальники типу Б-36 є вже цілком непридатними і летунство вирішило скасувати весь свій запас літаків цього типу. Усіх бомбардувальників типу Б-36 випродуковано 383, з того 95 вже передано на розібрання і стоплення і 105 будуть знищені на протязі найближчої весни. Складові частини, мотори й інше знаряддя з цих літаків будуть використані при продукції бомбардувальників нового типу, зокрема Б-52, які із своїми вісьмома турбомоторами відповідають вимогам модерної атомової стратегії.

У Питсбурґу відбувся багатолюдний український радіовий день

Питсбург. — Заходом Української Радіопрограми, що працює вже 7-ий рік у Питсбурґу під керівництвом Михайла Комічака, відбувся в неділю 18 серпня ц. р. у Питсбурґу Український Радіовий День, присвячений сорокріччю Української Національної Революції. Кількість учасників і глядачів обраховують на п'ять тисяч осіб. Під час офіційної програми цього Дня головну доповідь виголосив англійською мовою ред. Володимир Душник й українською мовою д-р Петро Стерчо. Від управи міста Питсбурґу вітав українців присутніх на святі посадник міста Дейвид Лоренс. Він висловив признання керівникові Української Радіової Програми п. М. Комічакові за його інформативну й освідомну працю на терені Питсбурґу і ствердив, нав'язуючи до 40-річчя Української Національної Революції, що Москві не вдається ніколи зробити з українців росіян. Вітали присутніх: від УККА ред. Вол. Душник, від Українського Народного Союзу гол. радний Андрій Джула, від Робітничого Союзу гол. контролер Михайло Скрабут і від Української Народної Помочі предсідник Василь Шабатура. Атракцією дня були виступи танцювальної групи „Гамилтонські гопаки" (25 осіб) з Гамилтону під проводом Ярослава Клюня. Виступав у програмі теж хор Української Православної Ліги, під керівництвом Осипа Головацького, який водночас виконував обов'язки музичного директора цілої програми. Хор виступав в акомпаньяменті оркестри. Під час програми були влаштовані три виставки українського народного мистецтва. Українська кухня під час дня і забави була у зряді питсбурзького Відділу Союзу Українок під проводом пані Марії Малєвич, б. заст. гол предс. УНС.

Два українські юнаки згинули на шляху біля Елленвіл, Н. Й.

Елленвілл, Н. И. — На шляху 209 біля оселі СУМА між Елленвілл та Спрінґ Глен згинули вночі з 17 на 18 серпня два українські хлопці, які — за здогадом поліції — хотіли „їхати на палець" і впроситися до якогось із переїжджаючих авт. Згинули вони обидва (один з них на місці, другий важко поранений помер у шпиталі) під колесами авта, що наїхало на них ведене Честером Еннісом з Елленвілл, якого потому ув'язнила поліція під закидом їзди в п'яному стані і випустила за кавцією 500 дол. Поліція змогла зідентифікувати тіла обидвох хлопців щойно увечорі в неділю, коли з Союзівки до Елленвілл над'їхала група українських пластунів на роверах і коли один з-поміж них 18-літній Юрко Шуган з Ню Йорку пізнав в одному із вбитих свого брата 17-літнього Євгена Шугана й у другому його товариша Ореста Птасюка з Ню Йорку. Як опинилися обидва хлопці на згаданому шляху і куди вони хотіли їхати, досі не встановлено. Не знав нічого про їх перебування в цих околицях теж і брат загинулого Євгена Шугана, Юрко. Похорони трагічно загинулих юнаків відбудуться у середу, 21-го серпня, о год. 9 ранку, з похоронного заведення П. Яреми при 7-ій вулиці в Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● **Д-р Ірвінґ Ленґмір,** один із найчільніших американських хеміків, лавреат нагороди Нобеля в 1932 році, який 41 рік працював у Дженерал Електрік Комп., помер на 76-ому році життя в минулу п'ятницю у домі свого братанка під час ферій, на удар серця. Покійного вченого називали „думаючою машиною" з уваги на залізну логіку його наукових тверджень і висновків. Сам він ніколи не цікавився практичним застосуванням у промислі своїх винаходів — робили це його асистенти.

● **През. Айзенгавер** повідомив листовно бельгійського прем'єра ван Акера, що він „з найбільшою приємністю" привітає в Америці кол. короля Леопольда, який висловив бажання прибути до ЗДА в приватному характері, як представник бельгійської комісії, що цікавиться застосуванням атомової енерґії для мирових цілей.

● **Фред Луїз,** сержант летунства на американській базі в Англії, має дивний родинний клопіт: його 4-місячний синок Антоні не може дістати жадного громадянства. Названий сержант оженився з англійкою, а його дитина народилась у Франції. Ані Франція, ані Англія не признали дитині свого громадянства. А за американським законом МекКаррена-Волтера з 1952 року синок Фреда Луїса не є американським громадянином, бо його батько, Фред Луїс, не мешкав у ЗДА перед своїм подружжям 10 років і не служив 10 років в американській армії. Фред Луїс народився в Америці, але виїхав з батьками до Англії змалку і там провів більшість свого життя. Конґресмен з Ню Джерзі погодився внести в його справі окремий закон.

● **У стейті Каліфорнії** вперше в ЗДА ввели нові автомобільні плити з трьома літерами і трьома числами. До цього часу в ЗДА плити уживалося здебільшого з одною або двома буквами і 4-6 числами. Поліційна служба руху запевняє, що плити з трициферною системою легше зауважити і запам'ятати.

● **У Торонто в Канаді** Банк Нової Шотляндії влаштував з нагоди свого 125-річчя найбільшу до цього часу виставку моделів вітрильних, парових і моторових кораблів. Показано м. і. модель французької фреґати з 1812 року, побудованої воєнними полоненими, та модель першого пароплава, що переплив Атлантик, „Рояль Вільям".

● **Дослідження** переведене спеціяльним в.с. американським інститутом, виявило, що найбільшою морокою для мешканців ЗДА з-поміж усіх комах і звіряток є мухи і комарі. Так заявили 32 стейти. У вісьмох стейтах найбільше даються в знаки мурашки, а про мухи і павуків те саме заявили три стейти. Міль і таргани — це таке лихо, з яким можна успішно боротися, а бліх і блощиць в ЗДА майже немає.

Офіційно скликано надзвичайну сесію ОН в справі Мадярщини

Об'єднані Нації. — Генеральний секретаріят Об'єднаних Націй розіслав повідомлення до 81 члена тієї організації, що 10 вересня ц. р. зійдеться надзвичайна сесія ОН для вислухання звідомлення спеціяльної Комісії, яка була покликана в листопаді минулого року для прослідження подій на Мадярщині. Минула сесія Генеральної Асамблеї розійшлась була 9 березня ц. р., а 21 червня ц. р. названа Комісія ОН оприлюднила своє звідомлення, складена на основі 5-місячного переслухування сотні наочних свідків та учасників мадярських минулорічних подій. Членами цієї Комісії були делеґати Австралії, Тунісії, Данії, Цейльону й Уруґваю. Одностайно схвалене ними звідомлення стало полум'яним актом обвинувачення проти Совєтів, як винуватця збройної інтервенції на Мадярщині. У звідомленні стверджується, що теперішній комуно-мадярський уряд Яноша Кадара не репрезентує мадярського народу і веде свою політику репресіями та терором. Сподіваються приїзду на надзвичайну сесію Генеральної Асамблеї багатьох закордонних міністрів різних держав світу. Нормальна сесія 12-ої Генеральної Асамблеї почнеться 17 вересня. Офіційно скликує теперішню сесію президент останньої Генеральної Асамблеї, сіямський князь Вайтаякон.

Обвинувачувана у шпигунстві пара американців в Празі

Прага. — Альфред К. Стерн, біржевий посередник, з своєю дружиною Мартою з дому Додд, донькою колишнього американського амбасадора в Німеччині, та сином Робертом, про яких була мова на Конґресовій Комісії для протиамериканських дій, як про зв'язаних із широкорозгалуженою шпигунською організацією в користь Совєтів, виринули у чеській Празі. Таким чином потвердились пресові вістки, що Стерни скривалися в Мехіко Сіті, а відтіль, мабуть під іншим прізвищем, перелетіли до Монтреалю в Канаді, де пересілись на голляндський літак, що завіз їх до Амстердаму. Там зараз пересілись на літак, що завіз їх до Праги. Це було ще 21 липня, але щойно тепер вони вийшли, так мовити, на денне світло. Американська амбасада заявила, що не знала про перебування Стернів у Празі. Вони прибули туди на параґвайський пашпорт. Марта Додд Стерн заявила, що обвинувачення її в шпигунській роботі — „фантастичне", але відмовилась відповідати на дальші запити журналістів. Стерн заявив, що вони знаходяться в „туристичній подорожі по різних краях Европи" та що їм ще „не відомо", як довго перебуватимуть в Празі. Марта Стерн спершу захоплювалась була нацизмом, але згодом перекинула свої симпатії в сторону комунізму. Вона є авторкою кількох повістей, з яких одну тепер видають у московському перекладі в Совєтах.

Японія побільшує свою збройну силу

Токіо. — Окрема державна комісія виготовляє програму, як ступнево, але приспішеною ходою, побільшувати нові японські збройні сили. У 1958 році покличуть до летунства 17.000 додаткових новобранців до нормальних 12 тисяч. Суходільна армія, яка нараховує тепер 160.000 осіб, рахуватиме в 1960 році 180 тисяч. Рішено збільшити продукцію літаків та поширити і приспішити будову воєнних кораблів. Спершу побудують два нищильники, шість міноловців, два рятункові човни, 120 турбомоторових літаків і 56 вишкільних літаків. Японський уряд рішив звернутися до З'єдинених Держав з проєктом — випозичення Японії певної кількости літаків і кораблів до часу, поки Японія не вибудує власних.

Зростає скількість „паломників" до Пейпінґу

Гонґ Конґ. — Розсилані масово на всі сторони запросини від комуно-китайського уряду приїздити у відвідини до комуністичного Китаю з різними великими пільгами для туристів і делеґатів дають добрий для комуністів наслідок. Ось так, напр., у цьому тижні прибули до комуністичного Китаю дві делеґації з Цейльону, група японських хліборобських експертів, індійська танцювальна трупа, прогулянка парляментаристів з Індонезії, спортова дружина кошиківки з Єгипту, делеґація для нав'язання культурних зв'язків з Тунісії, теннісова дружина з Альбанії, врешті численні окремі туристи і невеличкі групи бизнесменів з Англії, Франції, Бельгії і Японії. В останніх шістьох тижнях приїхало було до Пейпінґу 47 груп з не-комуністичних країн: урядові делеґації, наукові прогулянки, туристи, спортсмени, робітничі групи і т. д. Крім Індонезії також Пакістан і Бірма прислали були делеґації парляментаристів, з Бразилії приїхали туди два сенатори, з Чіле один, а з Мехіко танцювальна дружина. Між тими, що відвідали комуністичний Китай, є громадяни 15-х держав, які офіційно не визнали комуно-китайського режиму. Комуно-китайський уряд застосовує до всіх ту саму тактику, що її застосував до американських юнаків і дівчат, які були на московському „фестивалі молоді", заманивши групу з 41 особи, яка саме тепер є в дорозі до Пейпінґу.

Західня Німеччина замовляє зброю на півтори більйона долярів

Бонн. — Офіційно повідомлено, що міністерство оборони підписало умови на доставу зброї для нової західньо-німецької армії разом на велетенську суму 4,500.000.-000 нім. марок, себто на 1,007.000.000 долярів. Додаткові умови будуть підписані в короткому часі, так, що цілість охопить 7 більйонів марок, або 1,666.000.000 дол. Дві третини замовлень зроблено у чужинецьких фірмах. Західньо-німецькі промислові кола прийшли до висновку, що переставлювання частини важкого німецького промислу на промисл воєнний коштувало б більше, ніж замовлення такої зброї у чужих країнах, які вже її продукують. З усіх чужих держав, найбільше замовлення дістала Туреччина: вона має постачати амуніцію на суму 741,000.000 нім. марок. Англія дістала контракти на 563,000.000 марок на кораблі, танки і літаки. Кораблі й літаки мають постачати Німеччині також Канада і Франція. Швеція, Бельгія, Швайцарія, Греція й Італія, навіть Еспанія дістали німецькі замовлення. Цікаво, що найменше замовлень дано американським фірмам: усього на 73 мільйони нім. марок за доставу гелікоптерів.

ЗДА Й АНГЛІЯ НАРАДЖУЮТЬСЯ НАД СПРАВОЮ СИРІЇ

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУВАВ ДОВГО З ДЕРЖАВНИМ СЕКРЕТАРЕМ ДОЛЛЕСОМ І ЙОГО ЗАСТУПНИКОМ ГЕРТЕРОМ. — СИРІПСЬКИЙ МІНІСТЕР СКИДАЄ ВИНУ НА — АМЕРИКУ.

Вашинґтон. — Перехід всіх ключевих становищ в сирійській армії в руки комуністів чи їхніх поплентачів, що практично промощує шлях Совєтам для перетворення Сирії у свого сателіта, був предметом довгих нарад у Вашинґтоні в понеділок 19 серпня ц. р. Розмова на цю тему велась між Президентом і державним секретарем Дж. Ф. Доллесом за сніданком та протягнулась аж до 3 години по полудні. Приявним у цій нараді був також заступник державного секретаря Христіян А. Гертер. Просто з Білого Дому Дж. Ф. Доллес поспішив до державного департаменту, де вже 20 хвилин чекав на нього англійський амбасадор Герольд Каччія. У цій самій справі відбулась нарада в державному департаменті, в якій взяли участь м. і. асистент державного секретаря для середньосхідніх справ Вільям М. Рантрі і спеціяльний дорадник Президента у середньо-східніх справах, Джеймс Р. Ричардс. Державний секретар відмовився сказати щонебудь про зміст і вислід цих усіх нарад. Так само відмовився відповісти на питання пресовий референт державного департаменту Линколн Вайт. Названий вгорі англійський амбасадор Каччія потвердив, що річ ішла про справу Сирії, але зазначив, що була мова також про інші справи. Він пояснив журналістам, що годі ближче говорити про це тому, що коли, наприклад, ведеться боксерський змаг, то змагун не інформує свого противника про задуманий найближчий удар. Він заперечив, наче б в цій справі „нічого не можна робити" та потвердив, що „деякі думки" піддав державному секретареві, але поспішив додати, що не слід розуміти це як акцію в колишньому значенні. Пресові коментарі пояснюють, що англійський амбасадор натякнув тут на колишні англійські методи здавлювати силою всякі подібні спроби. Англійський амбасадор ствердив, що „Сирія, мабуть, іде в тому напрямку, щоб стати совєтським сателітом". — Тим часом в столиці Сирії Дамаску сирійський міністер закордонних справ Саляг ель-Бітар заперечив, наче б останні зміни в сирійській армії були доказом зросту комуністичних впливів та запевнив, що Сирія далі буде „невтральна". Але він використав нагоду для нової атаки проти З'єдинених Держав, закинувши Америці, що це ні би вона, Америка, винувата у „труднощах" Сирії. Усьому, мовляв, винувата доктрина Айзенгавера. Він ужив теж типової комуністичної фразеології: „змова" — мовляв — мала на цілі скинути теперішній „ліберальний уряд" та настановити такий новий, який „підтримав би імперіялістичну лінію". Так само єгипетська преса, замість вказувати на комуністів, як головну причину сирійських змін, скидає вину на — Баґдадський пакт і доктрину Айзенгавера. З столиці Йорданії Амману виїхав до короля Савда савді-арабський шарже д'афер зі звідомленням про ситуацію.

У Польщі внеможливлюють страйки

Варшава. — Хоч формально не видано ще партійного декрету, який забороняв би робітничі страйки, так, як воно є в Совєтах і всіх інших сателітних країнах, проте насправді комуно-польська партія переводить низку таких постанов, які в практиці внеможливлюють страйки, як засіб робітників здобути кращі умовини праці й винагороди. Зараз після останнього страйку трамвайних і автобусових робітників у Лодзі Владислав Ґомулка натаврував страйк, як зовсім непридатний для робітників засіб боротьби: мовляв, всеодно робітники нічого не зискали, а втратили дводенний зарібок і напсували нерви собі й іншим. Видано гострі розпорядки проти абсентування від праці. Хто буде частіше абсентуватись, дістане спершу два упімнення, потім перенесуть його до гіршої і нижче платної праці, врешті — коли робітник не поправиться — цілком звільнять його. 1.500 робітників звільнено вже в горішньо-шлезькому вугільному басейні за систематичне абсентування від праці. Несолідність і нездисциплінованість дійшла серед польського робітництва до такого ступня, що за першу половину цього року пропало внаслідку неоправданої відсутности робітників на праці — 26 мільйонів робочих годин. „Нормальну" відсутність робітників рахують на 20% по польських фабриках. Головна причина — такі страшенно низькі платні, що робітникові „не робить різниці", коли він не дістане винагороди за пропущені години і дні: не пропустивши нічого, всеєдно примирає голодом та не всилі купити найпримітивніші речі.

У СВІТІ

● **Спеціяльна англійська комісія,** покликана урядом з-поміж хеміків, лікарів та біологів, студіює питання, чи не є головною причиною дитячого паралічу морська вода, щораз більше занечищувана відпливом із великоміських каналів. В останніх роках морські пляжі особливо зароїлись мешканцями великих міст, в тому числі дітьми, які втікають туди від спеки по суботах, неділях і святах. Морські хвилі ніби повертають частину не заабсорбованих нечистот. Стверджено, що в сутоконтинентальних країнах недуга дитячого паралічу майже невідома.

● **Комуно-мадярський міністер** закордонних справ Імре Горват і його заступник Енре Сік прибудуть особисто 10 вересня ц. р. до Ню Йорку на надзвичайну сесію Об'єднаних Націй, щоб спростовувати акт обвинувачення, проголошений проти Москви і комуно-мадярського режиму у зв'язку з минулорічним повстанням на Мадярщині. Їх головний арґумент полягає в тому, що це, мовляв, „внутрішня справа" Мадярщини та її совєтського „союзника" і ОН не має права до того вмішуватись. Вже минулого року пропоновано взагалі викинути делеґацію комуністичної Мадярщини з Об'єднаних Націй.

● **Проф. Рен. Барточчіні** керує італійською державною археологічною комісією, яка розкопує старовинне етруське місто Вульчі в Тоскані. З історії відомо, що Вульчі піддалося римлянам, і тому не було зруйноване, але згодом зникло. Італійська влада звернула увагу на те, що місцеві селяни час від часу продають крадькома цінні археологічні знахідки, але щойно під час земельної реформи, коли машиновими плугами почали визначати нові межі, стверджено існування під землею руїн цього міста.

● **Грецький прем'єр** Константин Караманліс приїхав з цілою делеґацією до Єгипту не так з куртуазійною візитою до президента Нассера, як радше для переговорів про долю 70,000 греків в Єгипті, для яких страшним ударом був декрет про „єгиптизацію" всіх закордонних банків та асекураційних і імпортових фірм. Цей декрет прохолодив греко-єгипетські взаємини, які раніше були дуже приязні з уваги на спільного противника Англію. Греція, хоч формально є союзницею Англії, ворогує з нею за Кипр.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА КРИЗА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Розвиток подій, як проявилися вони останніми днями в Сирії, викликав поважну політичну кризу не тільки на Близькому Сході, але й в світі. Правда, нова криза не належить до тих, які викликають побоювання безпосереднього поширення чи вибуху війни, але в таких випадках і в теперішній загальній міжнародній ситуації завжди треба рахуватися з усілякими можливостями, бо такі кризи, як остання в Сирії, не виникають самі з себе і не мають тільки льокального характеру. Навпаки, вони є результатом, власне місцевим проявом тієї гри сил і тих величезних змагань, що ведуться між вільним західнім світом і рабовласницькою совєтською імперією.

Як виглядає криза в Сирії та як до неї прийшло?

Совєтські інтриги на Середньому Сході відомі не від сьогодні з уваги на стратегічну важливість того обширу в кожночасній політиці. Ці інтриги відомі в кожній середньосхідній країні, але тільки в Сирії вони мали рішальні успіхи, коли до голосу прийшов лівий уряд прем'єра Сабрі ель-Ассалі. Сирія, крім Єгипту, є єдиною країною, що відкинула „доктрину Айзенгавера", натомість підписала ряд секретних договорів з Москвою і з кожним днем більше перетворювалась у совєтського політичного сателіта. Все ж таки президент країни Шукрі- аль-Куватлі досі бодай назовні намагався задержати якусь форму „невтральности", затримуючи в армії деякий балянс між прозахідніми й просовєтськими офіцерами в командному складі.

Ситуація змінилась і криза загострилась, коли президент, правдоподібно під натиском і загрозою лівого уряду та лівих елементів в армії, підписав декрет, призначивши на головного команданта збройних сил лівого генерала Афіфа Бізрі, що негайно розпочав поголовну чистку прозахідних старшин, а прокомуністичні елементи не тільки дістали в свої руки, але й почали на свій лад виконувати всю фактичну владу в країні.

Загострення кризи, яке привело до теперішньої ситуації, почалося минулого тижня з придержання американського дипломатичного посланця, якого опісля звільнено, та прогнання трьох урядовців американської амбасади в Дамаску, яких обвинувачено у „змові для повалення сирійського уряду". У відплату американський уряд проголосив „небажаною особою" сирійського амбасадора у Вашингтоні, який перебуває тепер вдома на відпустці, відкинув сирійські обвинувачення відносно американських дипломатів, як безпідставні, і зі свого боку запротестував проти безпідставного придержання американського дипломатичного посланця.

В загальному вважається, що дипломатичний конфлікт між Сирією і ЗДА був черговою совєтською інтриґою, щоб в той спосіб створити відповідну підставу для дальшого кроку в намаганні перетворити Сирію на совєтського сателіта. Америка здає собі з цього справу, як свідома цього і світова опінія.

Нова криза на Близькому Сході ставить перед світом ряд нових проблем. Вона, поперше, доказує, що Москва, не зважаючи на всі внутрішні труднощі і зовнішні запевнення щодо миролюбности та бажання „співіснувати", в жадному разі не резиґнує із своїх імперіялістичних амбіцій і послідовно здійснює їх давніми методами інтриґ та інфільтрації. Подруге, опанування Москвою Сирії створює окремий тип совєтського сателіта, який може мати велике експериментальне значення для дальших совєтських імперіялістичних плянів.

Справа в тому, що Сирія не має ані спільного кордону із Совєтами, ані сильної комуністичної партії, на якій комуністична влада могла б опертись. Якщо б такий совєтський сателіт міг вдержатися, то це був би новий заохочуючий прецедент для посилення совєтської інфільтрації в інших віддалених країнах не тільки европейського, азійського чи африканського, але й американського континенту, зокрема південного, де подібна совєтська акція ведеться віддавна.

Як поставиться світ, зокрема Америка, до цієї нової кризи? У цій хвилині ще немає нічого такого, що дозволяло б відповісти на це питання, бо на нього відмовився відповісти і державний секретар Доллес. Треба тільки сподіватись, що ця постава буде така, як цього вимагають найкращі інтереси і сирійського народу, і завжди загроженого большевизмом світу. Ця бо постава вільного світу до кризи в Сирії може або заохотити Москву до дальших імперіялістичних інтриґ, або відстрашити її від них. При цьому треба пам'ятати, що не слів, але кожночасної готовости на діла боїться Москва.

ПРОПАҐАНДА І ПОЛІТИКА ДОВКОЛА НІМЕЧЧИНИ

Нікіта Хрущов і його найближчі побратими, з якими він їздив минулого тижня до Східньої Німеччини, напевне надзвичайно вдоволені тією подорожжю та її вислідами. Очевидно, що комуністичній пресі у широкому світі взагалі не вільно висловлюватися про діла і слова комуністичних вождів інакше, як тільки у дитирамбах. Зате західня преса звертає увагу на цілу низку таких фактичних подробиць, в світлі яких щонайменше дуже сумнівним виходить балянс цієї місії Хрущова. Ще яскравіше виринають сумніви щодо успіхів Хрущова на тлі величезної пропаґандивної підготови, що попередила його відвідини в Берліні. Шум, що його робили большевики в Москві і німецькі комуністи у Східньому Берліні, примушував рахуватися з можливістю, що Хрущов виступить з якимись ревеляційними заявами і пропозиціями, які дійсно можуть поставити західньо-німецький уряд та його західніх союзників перед трудною дилемою. Вказувала на це також приявність у складі делеґації міністра закордонних справ СССР Андрея Ґромика. А заступлення в останній хвилині Булґаніна Мікояном вказувало на можливість проголошення якихось надзвичайних совєтських рішень супроти східньо-німецької чи взагалі середньоевропейської економіки.

Отож, передусім — нічого надзвичайного, несподіваного і важливого не сталося. Як це найбільше підкреслила заява державного департаменту, сформульована його пресовим речником Линколном Вайтом, Хрущов не вийшов поза повторення минулорічних погроз, які вже тоді посипались у цілій низці окремих нот на адресу Західньої Німеччини, Англії, Бельгії, Голляндії, Данії, Норвегії. Захід не почув нічого такого, чого б не чув уже раніше, ані з загальноміжнародної політики, ані щодо німецької проблеми. Сам Хрущов, видно, відчував, що його виступи мають більше пропаґандивний, як державно-політичний характер, бо боронив себе, як старого большевицького пропаґандиста, який на кожному кроці мусить ширити комуністичну ідею. Цей арґумент в устах діяча, який виступає як головний речник другої найсильнішої у світі великодержави — не дуже переконує, бо світ таки робить різницю поміж ціллю, тоном та змістом партійної пропаґанди і державницької закордонної політики. Найгірше для Хрущова те враження у світі з його останньої подорожі по Східній Німеччині, що властиво — це таки не державний муж, а комуністичний пропаґатор, і тому „нема з ким говорити".

Речево це враження поглиблене змістом його заяв у справі Німеччини. Адже не може стати базою ні для яким міжнародних переговорів і навіть ні для якої взагалі поважної дискусії кількакратно повторюване Хрущовим твердження, що Конрад Аденауер свідомо підготовляє війну. Якщо Хрущов передбачає війну в зв'язку з Німеччиною, чи навіть викликану німцями, то він має рацію постільки, що неможливо до безконечности зберігати протиприродний стан насильного поділу близько 70-мільйонової нації, та ще й із туґістю й динамічною пруживістю німців і з геополітичним положенням Німеччини. Але така війна вибухла б не тому, що її хотів би той чи інший канцлер Німецької Федеративної Республіки, а тому, що такий є закон історії: Совєтська Росія не зможе на віки вдержати силою під своїм володінням країну з 17 мільйонами населення, які хочуть об'єднатись із 45 мільйонами своїх земляків з-поза штучного бар'єру.

Конкретно щодо проблеми німецького об'єднання, то Хрущов з'ясував усім, хто ще міг мати будь-які сумніви, з найбільшою ясністю і прозорістю: Москва не піде ні на яке об'єднання Німеччини, яке не йшло б на 100% по лінії комуністичної концепції. В даному випадку Хрущов визнав тільки ту єдину можливість об'єднання Німеччини, яка ґарантувала б не тільки збереження на майбутнє нинішнього комуністичного устрою в Східній Німеччині й фактичного дальшого поділу, але й позбавила б Західню Німеччину підтримки й опори збоку країн НАТО та логічно й послідовно промостила б шлях совєтського підбою по Райн. Бо який інший практичний зміст „федерації двох Німеччин" із виступленням Західньої Німеччини з НАТО, скасуванням військової служби і відкликанням звідтіль американських військ?! Це була б не тільки леґалізація комуністичної диктатури в Східній Німеччині, але й очевидне самогубство для західніх німців. Тому це чисте безглуздя думати, що будь-які німці, поза комуністами, можуть на це погодитись.

Ось так відразу найбільші західні часописи ствердили, що найкращим „успіхом" такої хрущовської дипломатії є автоматичне зцементування всіх західніх німців в одному опозиційному бльоку проти „федераційної" концепції. Отже, коли головною ціллю подорожі Хрущова до Берліну було послабити виборчі шанси Аденауера та його Християнсько-Демократичної унії і дати проти нього арґументи в руки найповажніших його суперників, соціял-демократів з Олленгауером у проводі, то фактично Хрущов надзвичайно послабив позицію соціялістів. Він виявив „як на долоні", що Аденауер, а не його противники, мав рацію і що ніяка „гнучкість" та „компромісовість" у політиці супроти Москви в справі об'єднання ні до чого не доведуть, бо Москва не хоче взагалі ніякого іншого об'єднання, як тільки комуністичне. Хрущов водночас розбив надії тих оптимістів у таборі НАТО й серед „невтральних", які вважали, що Східня Німеччина для Москви — це тільки атут для політичних торгів. Ці оптимісти порівнювали Східню Німеччину з Австрією і допускали можливість, що й тут Москва одного гарного дня вирішить зректися тієї країни за ціну поважних поступок чи то в ділянці міжнародного роззброєння, чи за концесії Совєтам на Середньому Сході, або в користь комуністичного Китаю (прийняття до Об'єднаних Націй, зліквідування проблеми Формози і т. п.). Виявилось, що коли Східня Німеччина є засобом для Москви, то тільки засобом для скомунізування й решти Німеччини, засобом для здобуття цілої Середньої Европи, отже взагалі цілого европейського континенту.

З цього погляду, як остаточне й найавторитетніше з'ясування совєтських позицій, подорож Хрущова до Східньої Німеччини була корисна. Але насправді скористали тільки німецькі комуністи. Навіть не державний скарб Східньої Німеччини, не східньо-німецький торговельний балянс і не сірий східньонімецький обиватель, а тільки німецька комуністична партія. Торговельні переговори між Східньою Німеччиною і Совєтами мають вестися над „поліпшенням" теперішніх взаємин, а приявність у совєтській делеґації Мікояна не принесла східньо-німецькому господарству жадної більшої практичної користи, як тільки — обіцянку провести переговори на тему їх поліпшення. Зате Хрущов розвіяв острах німецьких комуністів, що він їх „продасть". Він вицілував в першу чергу Ульбрихта, секретаря партії, а щойно на другому місці Ґротеволя, прем'єра з ласки Москви. І як в совєтській делеґації не було прем'єра Булґаніна, так і Ґротеволь асистував постійно тільки Мікоянові, а невідлучним кумпаном Хрущова був Ульбрихт. Східньонімецькі комуністи дістали ґарантію, що вони не втратять влади і наживи. Але чи піднесе це їхню вартість в очах німців?! Чи переконає це німецький нарід, що він має примиритись з ульбрихтами, ґротеволями та піками і підкоритись їм?! Відповідь на це дадуть найавторитетніше щойно західньо-німецькі виборці 15 вересня ц. р.

СТАЛЬ В АМЕРИЦІ І СВІТІ

Недавно на сторінках цього часопису була вміщена інтересна стаття п. з. „Четвертий берег Америки" — гіґантський канал, що „продовжить" Атлантійський океан уздовж ріки св. Лаврентія і злучить його з Великими Озерами. Була в тій статті мова про велетенське індустріяльне й господарське значення цього каналу, що його врешті, після довгих ваганъ, почали будувати коштом ЗДА і Канади.

Коли поглянемо на мапу джерел металюрґійної промисловости ЗДА, то матимемо ясну картину не абиякого значення цього багатомільйонового проєкту — для майбутнього Америки, як найбільшої фінансово-економічної потуги світу. На наших очах економіка цієї країни дістає нову артерію, якою в недалекій майбутності попливе нова хвиля добробуту й заробітків для десятка стейтів, що знаходяться в цьому новому водному басейні. А з тим характер північно-східніх стейтів набере поважних змін, постануть нові міста, сотки й тисячі старих підприємств перенесуться в цьому напрямку, а деякі індустріяльні осередки та пристані, як Филаделфія, Бостон і навіть „вікно Америки" — Ню Йорк, відступлять на задній плян.

Чому Америка й Канада величезним вкладом грошей рішили пробивати собі у широкий світ — новий морський шлях? Саме в тих обширах лежать найбільші у ЗДА зложища залізної руди та інших високоцінних членів сталевої родини. До близьких членів цієї родини слід зачислити й вугілля, що „виводить в люди" ці підземні скарби. До тієї категорії треба зачислити й вапняк. Усі ці три основні елементи важкої індустрії, що їх мільйони років земля-мати дбайливо приховувала у своїх надрах, знаходяться у великих кількостях саме на північно-східніх територіях ЗДА, чи не найбільше в напрямі нового морського „берега" Америки й Канади.

Залізо й сталь — душа американської індустрії, важкої й легкої. Від важких бомбовиків та джетів у повітряних просторах, від моторів дізеля на землі — до простого цвяшка, голки у нашій хаті — все зводиться до цього фундаментального продукту нашої, і кожної у світі, країни. Бідний той край і нарід, де немає фабричних димарів, де чавун не „засмічує" ясної блакиті неба!

Дата „народження" в ЗДА заліза й сталі припадає на 1864 рік, отже немає ще й ста років від часу, коли почали продукувати в цій країні ці основні матеріяли, що лягли в основу казкового розвитку американської індустрії. У 1861 році в Джанставні, Па., побудовано першу експериментальну піч для перетоплювання залізної руди. Вона, ця піч, виявилася непрактичною і тому Александер Галі, діставши дозвіл-патент від одної фірми в Англії, 1864 р. став іншим способом продукувати цей метал у стейті Мишиґен, а потім поставив таку саму „піч" у м. Трой, Нюйоркського стейту. Це — два перші, історичні осередки ранньої продукції заліза й сталі у ЗДА. Від того часу аж по 1906 р. ця індустрія була, так би мовити, в пеленках: річна продукція становила лише 13 мільйонів тони річно, отже була смішно низькою, в порівнянні з пізнішими роками.

Причиною низького рівня продукції цього матеріялу був невідповідний, непрактичний і неефектовний спосіб праці. Залізо топлено в „замкнених горшках". Щойно в 1906 році винайдено систему т. зв. „відкритого серця", при якій залізний плин кипить без „накриття" і фільтрується (видмухується) сильним струменем повітря. Із двох з половиною тонн сирівця — після такого новітнього процесу очищення, — діставали одну тонну чистої сталі.

Перша світова війна, а за нею й друга показали, що та країна, яка має більше заліза й сталі, виграє на полі бою. Тому найбільший респект вільного світу — належить американській сталі, пише один журнал з тієї ділянки індустрії. І додає: у сталі — майбутнє світу! Що так є, нехай послужать деякі цифри, що їх беремо з офіційного видання „Америкен

(Закінчення на стор. 4-ій)

ДЖІЛАС ПРО НОВУ КЛЯСУ СОВЄТСЬКИХ ЕКСПЛЮАТАТОРІВ

Свою голосну книжку про загнивання комуністичного ладу, видану напочатку цього місяця у ЗДА, Міловал Джілас, колишній ідеолог комуністичної партії Югославії, президент Народної Скупщини і заступник Тіта, тепер політичний в'язень — назвав „Нова кляса". В цій книжці він з'ясовує й описує — на підставі вислідів сорока років існування комуністичного режиму в СССР і довшого чи коротшого існування комуністичних режимів в інших країнах — ті процеси, які й привели на Сході Европи і в окупованих Москвою країнах до витворення нової, куди більш безоглядної від колишніх поміщицької і капіталістичної, кляси власників та експлюататорів.

„Моєю метою, — стверджує Джілас на вступі до своєї книжки, — було дати картину комуністичного світу... Ставши дорослим, перейшов увесь шлях, відкритий для комуніста, від найнижчого до найвищого щабля ієрархічної драбини, від місцевих до національних та міжнародних з'їздів і від створення справжньої комуністичної партії та організації революції до встановлення т. зв. соціялістичного суспільства..."

Найцікавіший для поставленої в заголовку теми другий розділ Джіласової книжки, де він говорить про комуністичну партію СССР, як про нову клясу експлюататорів. Деякі думки щодо цього висловлені кількома наворотами і в першому розділі п.з. „Джерела комунізму", зокрема там, де Джілас говорить про те, що „від первісної ідеї марксизму тепер майже нічого не залишилося", і що „наслідком встановлення комуністичного режиму у країнах Східньої Европи від діялектики і матеріялізму Карла Маркса „залишився тільки формалізм та догматизм". і що цю догму там використано „для зміцнення влади, виправдання тиранії і для знущань над людським сумлінням".

Ствердивши, що „нова кляса розвинулася в Совєтському Союзі зараз після того, як прийшла до влади комуністична партія", Джілас в дальшому дає насвітлення постання і розвитку цієї кляси:

„Тому, що ця нова кляса, — пише він, — не сформувалася, як частина економічного і соціяльного життя народу перед тим, як прийшла до влади, вона могла сформуватися тільки, як організація спеціяльного типу, значить, як організація з особливою дисципліною, базованою на спільній для всіх її членів філософії та ідеологічних поглядах; ця єдність переконань і залізна дисципліна були потрібні, щоб подолати її внутрішню слабість".

„Ядром нової кляси стала спеціяльного типу партія — партія большевиків. Ленін мав рацію, коли казав, що його партія є винятком в історії людського суспільства, хоч, кажучи це, він не підозрівав, що ця партія стане початком нової кляси".

„Говорячи точніше, — стверджує Джілас, — родоначальників нової кляси треба шукати не в партії большевицького типу, як такій, а в тій групі професійних революціонерів, що становили її ядро ще до того, коли вона прийшла до влади... Нова правляча верства розвинулася поступово з цього дуже вузького прошарку революціонерів. Довший час ці революціонери становили її ядро. Троцький відзначав свого часу, що революціонери-професіонали дореволюційного періоду поклали початок майбутнього сталінського бюрократизму. Але й він не усвідомив того, що це був початок нової кляси власників й експлюататорів. Це не значить, що нова партія і нова кляса — те саме. Але партія є ядром тієї кляси і її основою. Визначити межі нової кляси і сказати, хто є її членом, а хто ні — важко, а то й неможливо. Щонайбільше можна тільки сказати, що до нової кляси належать ті, хто користується особливими привілеями і має краще економічне становище завдяки своїй адміністраційній праці. Тому не кожний член партії є представником нової кляси, точнісінько так само, як не кожен ремісник чи міський купець у старому суспільстві міг бути представником буржуазії".

„З часом, після того, як нова партія стала сильнішою, — продовжує Джілас свої міркування, — і набрала певнішого обличчя, роля партії починає змінюватися. В самій партії (в її провідних колах) створюється ядро нової кляси. Таке ж ядро створюється і в органах державної влади та адміністрації. Колись жива, об'єднана і сповнена ініціятиви партія зникає і перетворюється на типову оліґархію нової кляси, яка притягає до своїх лав тих, хто прагне належати до нової кляси і придушує всіх, у кого є будь-які самостійні погляди й думки".

Закінчує свої міркування Джілас в цьому розділі про „нову клясу" таким дуже яскравим ствердженням абсолютистичних тенденцій, що їх намагається здійснити нова кляса совєтських уже капіталістів й експлюататорів: „Абсолютна влада, що її нова кляса встановила над усім суспільством, буцімто в імені трудящих, це передусім абсолютна влада над самими трудящими. Ця абсолютна влада стосується спочатку так званого аванґарду пролетаріяту, а потім поширюється на весь пролетаріят. В цьому полягає найбільший обман, що його здійснює нова кляса, але водночас це показує також, що сила й інтереси нової кляси зв'язані тісно передусім із промисловістю. Без промисловости нова кляса не має можливости зміцнити свого становища і закріпити своєї влади".

На думку Джіласа, джерелом і корінням нової кляси є здебільша пролетаріят. Люди, які виходять з робітничої кляси — стверджує він — є найвідданішими членами нової кляси. Історія вчить, що раби давали завжди своїм панам найрозумніших і найбільш талановитих представників. Якщо йде про совєтську нову клясу, то там нова керівна й експлюататорська кляса постала з експлюатованої кляси".

У своїй книжці поборює Джілас ті форми й тенденції, що в них вилився комунізм в совєтському та сателітному режимах. Але ніде не засуджує він ні комуністичних ідей, ні самого комунізму, як джерел експлюатування і поневолювання багатьох народів. З того погляду його міркування не доведені до якогось консеквентного кінця.

У зв'язку з висловленими Джіласом міркуваннями варто згадати, що суть совєтської нової кляси збагнули й усвідомили прекрасно українські селяни і робітники ще в 20-х роках, які виступи совєтських комісарів і вельмож зустрічали здебільша, як це було, наприклад, у Києві в 1927 році, вигуками: „Бий совєтську буржуазію!"

Дмитро Галичин

ДВА РОКИ ПРАЦІ УККА

ЗВІТ НА РІЧНИХ ЗБОРАХ КРАЙОВОЇ РАДИ УККА 1-2 ЧЕРВНЯ 1957 р.

(7)

СПРАВА КОНСОЛІДАЦІЇ

На нарадах у Торонті проаналізовано й широко обмірковано цю важливу проблему консолідації всіх українських творчих сил і координування всіх українських зусиль поза межами Рідної Землі в користь її визволення.

При цій нагоді з'ясуємо наше засадниче ставлення до проблеми консолідації.

Наш Рідний Край перебуває у виїмково важкій ситуації. Наш нарід переживає вже довгі-довгі роки велике горе. Він знає про існування української еміґрації, знає про її дії; але не знає, що ці дії ідуть у нас так, як вони ідуть. Наш нарід уявляє собі, що так, як він там, на Рідній Землі, не знає сьогодні ніяких груп, гуртів чи партій, але об'єднаний горем одноцушно в спротиві накиненому йому режимові, так само об'єднана й одноцушно діє і його еміґрація для його добра, для його визволення. Він сподівається від української еміґрації не чуда визволення її силами, але прагне, щоб ми сконсолідовано діяли тут для його користи. В цьому переконують нас недавні листи звідтіль від тих, що за справу й для справи українського народу караються на засланні, в таборах примусової праці.

Тому ми у вільному світі не можемо дозволити собі на люксус розпорошування наших сил, але маємо обов'язок об'єднати ці наші сили й діяти однозгідно, координовано. Наша розпорошеність дезорієнтує тих, що є нашими приятелями або бажали б ними бути, вона несе користь нашому ворогові — окупантові, сприяє тим сусідським еміґраційним політичним центрам, які плянують — у змінених умовинах — повторити обкроєння нашої етнографічної території й великими обширами приєднати її в свої державні межі знову. Не пересуджуючи майбутньої форми Української Держави й її внутрішнього ладу, вважаємо необхідним, щоб усі еміґраційні політичні групи об'єдналися в одному, спільному всім прагненні добитися повного визволення й повної волі Батьківщини.

До узгіднення наших засадничих поглядів на ці справи прийшло на зустрічі в Торонті.

Моя доповідь, виголошена на зустрічі в Торонті про справу й потребу консолідації, була вислана згодом — з відповідними письмами й пропозиціями — від імени Пан-Американської Української Конференції до Проводів політичних груп української еміґрації в Европі. На це звернення ПАУК дали свою відповідь всі політичні угруповання, крім групи гетьманців.

На жаль, справа консолідації не посунулася ні на крок вперед, з великою шкодою для української справи.

Цю проблему з'ясовуємо тут у загальному, бо вона в цілості в сфері праці ПАУК, як ініціятора цієї акції.

У НАШОМУ СТАВЛЕННІ

до всіх українських політичних груп, що діють поза межами З'єдинених Держав Америки та через свої представництва тут керуємося їхніми позитивними акціями в користь української справи, і в таких випадках підтримуємо їх акції на нашому терені авторитетом нашої Централі чи Відділів.

Відомі дотації з Українського Народного Фонду, коло яких створилася була така густа атмосфера суперечок — припинилися. І сталося це через цей саме спір, а передусім тому, що всіх фінансових засобів, які маємо до диспозиції від Українського Народного Фонду, ледве вистачає на кошти проведення наших акцій і нашої діяльности в окремих ділянках.

Припинено дотації ще й тому, що окремі політичні групи власною ініціятивою й власними силами організації збирають фонди на свої потреби безпосередньо тут, у З'єдинених Державах, без порозуміння з Українським Конґресовим Комітетом Америки і без його згоди.

Нашим двом науковим установам, Науковому Товариству ім. Шевченка в Америці та Українській Вільній Академії Наук у ЗДА, даємо дотації, враховуючи при висоті суми їхні фінансові засоби, які вони мають для своєї праці — від своїх членів, нашої громади чи американських установ.

Цим і пояснюється висота окремих сум.

Українська участь у наукових конференціях, доповідях і з'їздах зустрічає завжди, хоч і не особливо високу, матеріяльну підтримку з нашого боку. В останньому часі наша дотація для фінансування членства Української Секції в Міжнародній Академії Наук у Парижі принесла велику моральну користь нашим представникам у ній і поважно скріпила авторитет наших науковців. Це підкреслює в своєму письмі до нас голова Української Секції.

Через Пан-Американську Українську Конференцію ми знаходимося в постійному зв'язку з репрезентаціями наших спільнот у Південній Америці. Через ПАУК, або безпосередньо, висилаємо їм англомовну літературу та матеріяли про Україну, а для потреб місцевого українського шкільництва — лектуру й підручники в українській мові.

МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

в З'єдинених Державах Америки — це справа формування душі нашого молодого покоління. Навчання, спільнотне виховання, фізична, а в першу чергу його моральна заправа — це наші головні проблеми в цьому відношенні. Вага нашої традиції у вихованні української молоді тут — віра, мова й традиції батьків — очевидна.

Великим засобом у процесі скріплювання нашої спільноти є українознавство. Користь із нього потрійна: для нашої спільноти, для справи нашого народу, врешті — для З'єдинених Держав Америки. Теперішня роля й завдання З'єдинених Держав Америки і їх провідництво в обороні вільного світу вимагають, щоб громадяни ЗДА пізнали історію, культуру, звичаї й — особливо — мову різних народів. Знання одної, в конкретному випадку англійської мови — для громадянина ЗДА далеко не вистачальне. Не вистачальне й для тієї місії, що її мають сповнити З'єдинені Держави. Тим то й плекання традицій й вивчання всього, що є притаманне окремим етнічним групам населення ЗДА — зустрічає поважну загальну підтримку. В цьому відношенні вкажемо на малий приклад — відому вже школу в Монтерей,

БОРОТЬБА ЗА ВІДШКОДУВАННЯ

ДЛЯ КОл. УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ НІМЕЦЬКИХ ТЮРЕМ І КОНЦТАБОРІВ

Для інформації Читачів і заінтересованих осіб поданий нижче репортаж ред. Петра Мірчука, розісланий також і редакціям інших українських газет.

РЕДАКЦІЯ

(1)

У зв'язку з тим, що уряд Західньо-Німецької Республіки видав 29 червня 1956 року „Третій Доповнюючий Закон" в справі відшкодувань для колишніх жертв німецького націоналсоціялізму, а вслід за тим виконні розпорядки до того закону, появилася в українській пресі низка повідомлень, а навіть обширніші інформаційні статті. Але в інформаційних статтях, писаних фаховими правниками та при тому людьми, які зі справою відшкодувань зустрілися щойно недавно, представлено проблему відшкодувань виключно в площині теоретичних міркувань.

А тим часом відомо, що дійсність є завжди іншою, інакшою від теоретичних міркувань. І оця правда особливо важлива при розгляді справи відшкодувань для українських колишніх жертв націоналсоціялізму.

А тому, щоб усі заінтересовані справою відшкодування для українських кол. політичних в'язнів німецьких тюрем і концтаборів могли виробити собі ясний погляд про те, як представляється ця справа сьогодні не тільки у площині теоретичних міркувань і висновків, роблених правником на підставі [illegible] на тексту найновішого закону, але теж у світлі дійсности, в світлі практики німецьких урядів і судів для справ відшкодувань, ми подамо короткий перегляд дотеперішнього ходу справи і сучасний дійсний її стан.

13-ий рік боротьби за відшкодування

Насамперед, кожному, що цікавиться справою відшкодувань, конечно знати і пам'ятати, що ця справа не виринула щойно тепер, у зв'язку з появою третього закону про відшкодування. Боротьба за реалізацію відшкодування триває вже тринадцятий рік і теперішній стан, так видання третього закону і його формулювка, як і його інтерпретація німецькими урядами для відшкодувань та судами, це один із проявів тієї довголітньої боротьби, яка ще далеко не закінчена. А тому й толкування справи тільки на підставі власної інтерпретації постанов найновішого закону, без знання цілого перебігу попередніх етапів тієї боротьби, мусить бути повним помилок і зовсім фальшивих висновків.

Вступ: боротьба за рівноправність українських політв'язнів

Вступом до боротьби за відшкодування була боротьба за рівноправність українських політв'язнів, ведена проти ворожого до українців наставлення таких же політв'язнів німецької, польської і жидівської національности в роках 1945-46.

Вже в перших днях після розвалу нацистівської Німеччини потворилися на терені Німеччини національні, а далі й міжнаціональні організації звільнених з тюрем і концтаборів недавніх в'язнів. Ціль тих організацій — помагати звільненим в'язням улаштуватись в новій дійсності — зустрілася не тільки зі зрозумінням окупаційних військових властей західніх держав, але й із рішучою допомогою з їх сторони. Так, наприклад, Американське Військове Управління для Баварії видало за підписом генерала бриґади американської армії Волтера Дж. Міллера, як директора, зарядження з датою 3-го жовтня 1945 року, яким дано всім баварсько-німецьким урядовим станицям виразне і рішуче доручення, щоб усі расові й політичні недавні в'язні німецьких концтаборів „негайно одержали відповідне мешкання, меблі, добре убрання, опал та повну лікарську опіку; треба зробити все можливе, щоб помогти цим особам стати фінансово самостійними".

Нові німецькі уряди підпорядкувалися тим зарядженням американської, а також англійської і французької окупаційної влади. Та українські політичні в'язні зустріли тут несподівано злобний спротив — своїх недавніх товаришів недолі: німецьких, польських і жидівських жертв націоналсоціялізму. В їхніх руках опинилися станиці опіки над недавніми в'язнями, а далі й уряди для відшкодувань („Бетроюнґсштеллє" і „Відерґутмахунґсамт"), в яких прийнято українських політв'язнів образливими інсинуаціями у співпраці українців з ґестапом та відмовою признати теж українським політв'язням права на доручену окупаційними властями опіку. Більш як цілорічна боротьба з таким наставленням німецьких, польських і жидівських недавніх в'язнів гітлерівських концлаґерів супроти українських політв'язнів не дала успіху. Щойно в 1947 р., коли автор цих рядків виніс цю справу на сторінки німецької преси і в висліді того вив'язалася пресова полеміка між ним і тодішнім Державним Комісаром для справ відшкодування в Баварії д-ром Авербахом, Баварський Державний Комісар для справ відшкодувань візвав листовно автора цих рядків на особисту дискусію і після довшої усної полеміки видав письмову посвідку, стверджуючи офіційно: „Цим стверджується, що д-р Петро Мірчук перебував в часі 15. 9. 1941 до 6. 5. 1945 у німецьких тюрмах і концтаборах з політичних причин. Він є законно зголошений і зареєстрований і вважається мужем довір'я для українських колишніх політв'язнів". Визнаний врешті таким чином український представник одержав доручення дібрати собі до помочі ще трьох гідних довір'я українських політв'язнів і створити верифікаційну комісію, яка перевірила б кожного українського політв'язня і предложила Комісаріятові для справ відшкодувань списки для затвердження.

Так щойно після двох років боротьби змогли українські політв'язні добитися рівнорядного трактування їх з німецькими, жидівськими і польськими політв'язнями. Після цього почалась уже співпраця політв'язнів різних національностей, хоч і пізніше ще не раз траплялися випадки злобного „пересочення" українського списка, або „припадкового загублення" українського подання польськими та німецькими політв'язнями, що працювали в урядах для відшкодувань.

Той період боротьби українських політв'язнів за свої права залишив на майбутнє актуальну пересторогу: солідарність німецьких, польських і жидівських колишніх жертв гітлеризму з українськими в доходженні прав для українських політв'язнів є досить сумнівної стійкости і покладатись надто на неї не можна.

Добровільна задержка з огляду на девальвацію

Одночасно з дорученням для німецьких властей дати звільненим в'язням належну опіку, видала американська окупаційна влада офіційну заяву про те, що всі жертви націоналсоціялістичного режиму одержать відповідне відшкодування за всі втрати, що їх вони зазнали у висліді в'язнення. Тому вже від самого початку нової дійсности почалися заходи над виготовленням відповідних законів про відшкодування. Справа відшкодувань зустрілась відразу з тихим спротивом нового німецького уряду. Але в перших роках після поваленния націоналсоціялістичного режиму той спротив був досить несмілий і при впертому натиску зі сторони недавніх в'язнів німецьких тюрм і концтаборів його можна було зовсім легко зламати й добитись ухвалення відповідних законів, які реґулювали б справу по лінії бажань заінтересованих.

(Продовження буде)

Закінчення святкувань тисячеліття Християнської України у Західній Европі

Дванадцять паломництв Українського Християнського Руху

На закінчення святкувань тисячоліття християнської України зорганізував оце УХР у 5 країнах Західньої Европи дванадцять паломництв. Паломництва стояли під загальним Високим Протекторатом ИЕ Апостольського Візитатора Кир Івана Бучка і під Протекторатами поодиноких ОО. Генеральних Вікаріїв у поодиноких країнах: о. Ван де Мала, ЧНІ у Франції, о. прел. Петра Голнинського у Німеччині, о. прел. мітр. О. Малиновського у Вел. Британії й о. мітр. Я. Перрідона у Бельгії. Паломництва згромадили разом майже 5,000 вірних, які під духовним проводом своїх Отців Душпастирів молилися у наступних місцевостях в дужках при назві подаємо число паломників): Бельгія: 1. Банне 6. Лісж (798), Вел. Британія: 2. Геднесфорд (600), 3. Голівел (886), Італія: 4. Дівіно Аморе (40), Німеччина: 5. Віс у Баварії (432), 6. Кевеляр (550), Франція: 7. Бон Фонтен (652), 8. Ермітаж б. Алєсу (75), 9. Лізіє (500), 10. Люрд (150), 11. Фурвієр коло Ліону (200). Заплановано зумисно більшу кількість паломництв, щоб уможливити участь якнайбільшій кількості найнезаможніших осіб. Велика кількість паломництв, зменшуючи віддалі, знижувала кошти, як теж давала змогу прийняти участь працюючим. Із запланованих паломництв не відбулося тільки одно — у Карфін у Шотляндії, а це тому, що у даному дні був автобусовий страйк. Зате двісті паломників із Лізіє пішли ще додатково на 12 місце молитви у Руан, на місце спалення Жанни д'Арк. Паломництво у Карфін відбудеться у пізнішому терміні.

Участь дітей у паломництві

У паломництвах приймали участь діти й молодь. Звернуло увагу, що у Віс у Німеччині прийняв у паломництві участь у комплєті пластовий і сумівський табір. Сумівці виступили також організовано у Геднесфорд. У Банне приїхала ціла діточа вакаційна оселя трьома спеціяльними автобусами. Також у Бонн Фонтен приймала участь діточа вакаційна оселя, яка після урочистостей виступала із спеціяльною програмою.

В Лізіє, при могилі Святої, сестри кармелітанки виставили спеціяльний прапорець діточого товариства „Вервиці Дітей". Це товариство з'єднує вже 10,000 дітей, які кожного дня мовлять одну десятку на вервиці в намірені визволення України. Цей прапор зложено у Лізіє 17 жовтня 1948 року, а положила його Сестра „Малої Святої" — Агнета (в міжчасі вже померла). Фундатори прапору зложили обіт, що після визволення України прапорець дітей буде заступлений державним прапором України.

Спеціяльне число „Християнського Голосу"

Щоб надати глибокого змісту паломництвам, УХРух постарався, щоб „Християнський Голос" видав спеціяльне число. Воно вийшло як подвійне, на 12 сторінках і було багатоілюстроване. Крім Послання Владики на закінчення Ювілейних Святкувань в числі прийняла участь низка визначних духовних і світських осіб.

Вістка про паломництва у ватиканськім радіо

На підставі надісланих телеґрам була зладжена Секретаріятом Стану вістка для радіо, яка була надана 30 липня ватиканською радіовисильнею на всіх мовах, якими передає ця станція.

4 серпня була надана цією радіостанцією вістка про паломництва до Банне.

Радіові вістки на Рідні Землі

Перед паломництвами й у часі самих паломництв надавали вістки й коментарі про паломництва українські секції радіостанцій у Мадріді, Мюнхені (радіо — „Визволення") та в Римі.

Стараннями Президії УХРуху після паломництв коротку вістку для сателітних держав прийняли французькі радіомовлення у Парижі.

Українська преса без різниці світоглядових напрямків допомагала УХРухові при підготові паломництв, вміщаючи відповідні статті і, зокрема, численні комунікати.

Паломництва дали добру нагоду для вияву солідарности цілої української спільноти, як також стали свідоцтвом прив'язання тієї спільноти до християнської віри й Церкви.

Відгук у чужинецькій пресі

Паломництва, — їх організованість і дисциплінованість, як теж їх численність і єдність у молитві найшли широкий відгомін у чужинецькій пресі Німеччини, Франції, Бельгії, Великої Британії, Італії й Швайцарії. Можна сміливо твердити навіть на підставі початкових і тому ще неповних інформацій, що такого відгомону не мала ще ні одна українська еміґраційна імпреза у Західній Европі.

На першому пляні треба відзначити, що дві аґенції вже принесли вістку, а саме загальна, центральна французька (Ажанс-Франс-Прес) і католицька швайцарська (КІПА). Ця остання принесла вістку у обидвах виданнях — німецькім (74 лінії машинопису!) і французькім (50 ліній). Тому що вістки вже принесли дві аґенції (а мабуть принесуть ще інші), важко буде подати повний образ відгуків у пресі.

Подаємо те, що знаємо напевно:

В італійській пресі була у „Оссерваторе Романо" обширна стаття про історичне тло тисячоліття і коротка замітка про самі паломництва. Крім того приніс замітку про паломництва найбільший католицький щоденник „Ля Круа", — подібну замітку приніс провінційний тижневик „Кот д'Ор". Коротші замітки принесли 4 провінційні органи. Чи не найкращий відзвук є у Бельгії, де відгукнувся навіть ліберальний орган, який тільки рідко містить вістки із релігійного життя. В сумі принесло замітки — здебільша дуже точні й обширні — 3 фляманські і три французькі органи.

З Англії сиґналізують досі вміщення заміток у 5 органах.

В Німеччині досі з'явилися 2 статті, але в тому числі одна дуже цінна й оригінальна у „Райніше Пост", — цілий 200-рядковий фейлетон Альбрехта Йоста. Стаття аналізує докладно св. Літурґію у східньому обряді (архиєрейську) і приносить ентузіястичну оцінку хору з Утрехту під диригентурою д-ра М. Антоновича. Не брак у статті й певних політичних завваг, сповнених щирою симпатією до українців, при чому виразно підкреслено відрубність української культури від російської! Підкреслено також, що українці здецидовано відкидають російський большевизм, і відзначено їхню вдячність за можність свобідно жити й працювати у вільнім світі.

Дар Сестер Кармелітанок для Президента УХРуху.

Щоб відзначити ініціятиву УХРуху, а зокрема виявити вдячність за те, що на одно із паломництв вибрано й Лізіє, сестри-кармелітанки, що опікуються домовиною св. Терені від Дитятка Ісуса, передали для проф. дра В. Янева малий портретик Святої із мощами.

Можна сміливо сказати, що останніми паломництвами добули ми собі багато щирої симпатії та й чимало скріпили наш моральний авторитет на чужині.

УХРух — організатор ювілейного паломництва до Люрд

Щоб використати великий досвід при організуванні паломництв, Ген. Вікаріят українців-католиків у Франції звернувся до УХРуху, щоб він перейняв на себе організацію українського центрального паломництва, яке піде у ювілейному році до Люрду у 100-ліття чудесної появи у печері (1858-1958). Паломництво піде на початку серпня. Вже зголошених є понад 200 учасників, але організатори сподіються, що це паломництво буде найчисленнішим українським паломництвом до Люрд, яке будьколи досі організовано.

З огляду на те, що Люрд буде у ювілейному році переповнений, треба заздалегідь зголошуватися, щоб зарезервувати собі місце. Існують деякі вигляди, що паломництво обійме не тільки паломників із Західньої Европи, але також із позаокеанських країн.

Інформаційна Служба УХР

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Ювілей Парохії св. Николая

Найстарша в Шикаґо українська католицька парохія св. Николая відзначила в днях 14, 15 і 16 червня ц. р. врочистими, довго підготовлюваними святкуваннями Золотий Ювілей 50-ліття свого існування. Перша Служба Божа в цій парохії відбулася 28 січня 1906, а відправив її перший парох, отець Віктор Ковалицький. З того часу розпочався ріст парохії св. Николая, спочатку під управою її світських парохів, а від 1933-го року під управою ОО. Василіян, які нею управляють досьогодні. Найбільші заслуги коло розвитку парохії в її передвасиліянському періоді мав її довголітній парох, покійний вже сьогодні о. Н. Струтинський, що управляв нею в рр. 1907 до 1921. Найшовши відповідну громаду добрих, прихильних парохіян, о. Струтинський здобувся на відважний як на ті часи перед першою війною крок і закупивши площу простором одного бльоку здвигнув на одній її частині величаву, стилеву парохіяльну церкву св. Николая на розі вулиць Оклей і Райс, після опінії знавців найкращу церковну українську будівлю в ЗДА, а один із найкращих церковних храмів Шикаґо взагалі. Крім цього, збудував він рівночасно парохіяльний будинок, що служить до сьогодні тим самим цілям і є рівночасно монастирем ОО. Василіян.

З причини деяких трудноців господарської натури під час пам'ятної кризи в 1932/33 рр., парохія перейшла в руки ОО. Василіян, які виявилися добрими господарями і продовжують посьогодні щасливо започатковане перед 50-ти роками діло будови і розбудови парохії св. Николая. Перший її парох, о. Е. Теодорович, що прийшов в найтяжчу її пору, зумів в короткому часі подолати її господарські труднощі так, що його наслідник — двократний парох померлий в 1955 році о. С. Журавецький — збудував в 1935 році будинок цілоденної школи св. о. Николая, що була необхідною для життя і розвитку парохії. Черговий парох о. Амвросій Сенишин, теперішній Єпископ і Екзарх Стемфорду, консекрований в церкві св. Николая на Єпископа-помічника в жовтні 1942 р., був організатором пропам'ятного Евхаристійного Конґресу Східніх обрядів в церкві св. Николая в червні 1941.

Після останньої світової війни, коли розпочався великий наплив нової іміґрації з Европи, парохія станула перед новими завданнями. Зокрема зростаюча з кожним роком велика кількість дітвори у шкільному віці заставила парохію подумати над будовою нового шкільного будинку, бо даніший виявився замалим. Започатковану за пароха о. В. Андрійчука збірку фондів з наміром здвигнути новий шкільний будинок вдалося здійснити за чергового пароха, о. Володимира Ґавліча, коштом пів мільйона долярів. Будинок посвячено і віддано до вжитку дітвори в 1954 році.

Як колись за о. Н. Струтинського при будові церкви, так і тепер при будові школи позначувалась на кожному кроці повна посвяти жертвенність і співпраця парохіян, що при допомозі Будівельного комітету, зложеного з жертвенних і досвідчених членів під проводом п. Івана Дужанського, зуміли знайти серед громадян відповідні фонди і довести до повної сплати фінансових зобов'язань. Та непередбачений наплив дітвори до цієї парохіяльної школи, що її десятки років зразково ведуть Сестри Василіянки, і що втішається якнайкращою опінією в Шикаґо, довів до цього, що парохія св. Николая з її теперішнім ігуменом, о. Нестором Феціцою і парохом о. Сотером Голиком, стоїть перед новою проблемою розбудови і поширення школи, якщо не хочеться допустити, щоб діти членів парохії св. Николая мусіли йти до інших шкіл, які не все нам відповідають.

Треба вірити, що і це завдання, при відповідній підготові і підході, вдасться скорше чи пізніше здійснити.

Ювілейні святкування, церковні і світські, підготовлені окремим Ювілейним комітетом, у склад якого збоку духовних отців входили о. ігумен Нестор Феціца і парох о. Сотер Голик, а збоку світських членів парохії ціла низка поважних громадян і громадянок під проводом п. Івана Дужанського і п. Петра Шияна пройшли дійсно величаво і відповідно до моменту. До цього причинилася в першій мірі співучасть визначних достойників, передусім кардинала Самуїла Стріча та архиєпископа Кир Константина Богачевського з Филаделфії, що взяли участь у церковних відправах в неділю 16 червня, як теж ряду визначних громадян, в тому і представника мейора міста. Пропам'ятними слід уважати слова кард. С. Стріча, який сказав при тій нагоді, що ірляндців і українців уважає найкращими громадянами Шикаґівської Митрополії.

В. Н.

Йонґставн, Огайо

Український день

В неділю, 4-го серпня ц. р. відбувся в нас традиційний, вже 27-ий з черги, Український день, влаштований місцевим Відділом УККА. Цей день мав — подібно як і в минулих роках — повний моральний та матеріяльний успіх. Крім численного йонґставнського громадянства, прибули до нас в цей день численно також наші громадяни з околиці та американські гості. Велика заля Українського павільйону була заповнена.

Свято відкрив голова Відділу УККА п. Михайло Ярош, який сердечно привітав всіх присутніх, вказав на гарну традицію та значення нинішнього дня і передав ведення програми інж. Євгенові Волошинові.

Чоловічий хор „Трембіта" при місцевім осередку СУМА відспівав під диригентурою п. Миколи Штиня Американський гимн та пісню-молитву „Боже Великий". По цім майстер церемонії п. Волошин представив присутнім визначніших громадян та попросив до слова мейора Йонґставну, дост. Ф. Крайжана. Мейор Крайжан українською мовою привітав присутніх від міста Йонґставну з нашим Днем, продовжуючи свій привіт англійською мовою, підкреслив, що слово і поняття „свобода" обнімають в собі так права, як і обов'язки. Ми повинні боронити свої демократичні права та сповняти свої обов'язки, щоб і цілий український нарід міг досягнути на своїх землях того, що ми тут вже маємо. Ці доброзичливі слова мейора Крайжана прийняли всі численні зібрані з великим признанням та нагородили їх довготриваючими оплесками.

З черги інж. Волошин сердечно привітав та представив гостя з Ню Йорку та головного промовця п. Йосифа Лисогора, віце-президента централі УККА. П. Лисогір передав присутнім привіт і подяку від централі УККА, а відтак виголосив старанно підготовану промову в англійській мові. Важливіші місця з цієї промови цитував місцевий часопис, який в числі з дня 5-го серпня ц. р. помістив довшу статтю про наш Український день.

Слідували привіти, які виголосили о. прот. П. Білон з Джент, Па. (в заступстві неприсутнього пароха о. В. Олійника), та п. Ясновський від братнього Відділу УККА в Шерон, Па. Дуже гарну промову в українській мові виголосив наш гість і другий головний бесідник п. інж. Зенон Осінчук, голова СУМА в ЗДА. Промовця представив присутнім п. Микола Чепак, голова місцевого осередку СУМА.

Між цими промовами виступав хор „Трембіта", який гарно заспівав кілька народних пісень. Цей хор виступав відтак ще раз з в'язанкою стрілецьких пісень.

Сопраністка пані Оксана Бурбело виконала з чуттям „Думу про Нечая", а відтак ще Лопатинського „Сирітка на зірку дивилась" та народню пісню „Кругом блакитно обложило". Публіка радо прийняла цей перший виступ нашої співачки на тутешньому терені і ми сподіваємось, що почуємо її ще не раз на будучих наших імпрезах. Солістці акомпаніювала на фортепіяні панна Орися Штинь. Вона також акомпаніювала хорові „Трембіта".

Діти з місцевого Юного СУМА, а то дівчатка: М. Штинь, Л. Грицак, М. Стапай та П. Юрист і хлопці: Я. Рудяк і В. Болотенний відтанцювали бадьоро кілька народніх танків.

По скінченні цієї програми голова п. М. Ярош подякував всім учасникам свята, а зокрема гостям-промовцям та іншим виконавцям програми, як теж і тим всім паням і панам, які допомагали при господарській частині імпрези. По цім публіка відспівала український національний гимн.

Але це було закінчення лише офіційної частини Українського дня, після чого всі присутні вийшли на площу перед павільйоном, де під проводом п. Михайла Мушинського та п. Петра Ліщака відбулися різні спортові гри і забави, які принесли много радости не лише дітям, але і старшим.

Ввечорі відбулася забава з танцями, яка затягнулася до пізньої ночі. Ця забава розпочалася нашим народним танком, який відтанцювала вся танкова група місцевого Юного СУМА.

Досить значний прибуток з цього успішного дня є призначений на Народний Фонд централі УККА. д-р Роман Стахура

РЕШТКИ СОВЄТСЬКОГО ЛІТАКА

Рештки із совєтського пасажирського літака, що впав у море біля Копенгаґену в Данії. Під час катастрофи згинуло 23 особи, в тому кілька членів совєтських дипломатичних станиць в Европі та два британські юнаки, що брали участь у московському фестивалі молоді.

Президентом Лютеранської Світової Федерації буде американець

Міннеаполіс. — Наприкінці мин. тижня почалася тут 10-денна конференція Лютеранської Світової Федерації, що об'єднує понад 50,000,000 осіб лютеранського віровизнання в усьому світі, головним чином у скандинавських країнах й у Німеччині. До федерації належать лютеранські церкви із 32 країн. Поза Федерацією залишається ще яких 20 мільйонів лютеран. Засновано цю федерацію в Амстердамі 1948 року. Першим її президентом був єпископ Андерс Ніґрен, голова людеранської церкви у Швеції і другим єп. Ганнс Лільє з Гановеру у Німеччині. Цього року передбачений на президента Федерації президент об'єднаної Лутеранської Церкви в Америці д-р Франклін Кларк Фрай із Ню Йорку. Очолювана ним Церква нараховує 2,270,000 душ і є найбільшою із протестантських церков у З'єдинених Державах Америки. Д-р Фрай є крім того головою центрального комітету Світової Ради Церков і головою організаційного комітету генерального бюра Національної Ради Церков. Найменування його на президента Лутеранської Світової Федерації має відбутися в четвер цього тижня. Під час дотеперішніх нарад вирішено заснувати спеціяльний інститут для студій римо-католицької теології і включитися до поборювання комуністичної й атеїстичної загрози в Азії.

Аґенти Еф-Бі-Ай сконфіскували в Абеля 126 предметів

Ню Йорк. Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій сконфіскували після докладних розшуків в „ательє" ув'язненого недавно совєтського шпигуна Рудольфа Абеля при 252 Фултон Стріт у Брукліні, Н. Й. 126 предметів, що ними користувався Абель при виконуванні свого шпигунського ремесла. Між знаряддям, знайденим в Абеля, є ціла колекція сверликів, лямпа для стоплювання металів, ножі різати скло, фільми, мапи і пляни Ню Йорку, його околиць й інших американських міст, частини і лямпи для короткохвилевих радіових апаратів тощо. Всі ті предмети передано в кількох скринях до Федерального Суду у Брукліні. Судове переслухання Абеля визначено на 16 вересня ц. р. Абель досі не має адвоката. Суддя обіцяв призначити йому правного заступника з-поміж членів Бруклинської Адвокатської Асоціяції, але досі цього не повелося здійснити через перевантаження бруклинських адвокатів іншими справами.

Джаєнтс залишать таки Ню Йорк і переєїжджають до Сан Францісько

Ню Йорк. — Рада директорів Нешенел Ексгибишен Компані, корпорація, що вдержує відому бейзболову дружину „Джаєнтс", вирішила 8 голосами проти одного перенести постійний осідок цієї дружини із Ню Йорку до Сан Францісько. Має статися це вже весною 1958 року. Г. Ц. Стонмен, президент дружини їде вже найближчими тижнями до Сан Францісько, щоб підписати там договір з посадником міста на дуже корисних умовах. Договір передбачує м. ін. збудування спеціяльного стадіону для Джаєнтс і винаймлення його для постійного користування дружині на протяг 35 літ. — Стадіон цей мав би вміщувати 40 до 45 тисяч глядачів. Джаєнтс перебували в Ню Йорку і були нюйоркською атракцією на протязі 74 років. Як заявляє провід клюбу і самі змагуни, вони вирішили переїжджати до Сан Францісько з огляду на брак зацікавлення нюйоркської публіки зокрема старших осіб.

12 мільйонів споживачів у Ню Йорку будуть позбавлені молока

Ню Йорк. — Вночі з понеділка на вівторок 20 серпня ц. р. почався страйк шоферів, що довозять молоко із довколишніх фарм до Ню Йорку. Внаслідок страйку не змогтимуть одержувати молока яких 12 мільйонів осіб, значить нормальне постачання молока буде зменшене на 75 процент. Сповістив про започаткування страйку Томас Л. Гайкі, один із керівників місцевого відділу Міжнародного Братства Шоферів. Усі намагання з боку власників молочарень і представників міста та стейту добитися якогось порозуміння з представниками спілки шоферів не дали жадного успіху. Покищо в Ню Йорку і в сусідніх міських громадах є наявний ще деякий запас молока і тому споживачі не відчують наслідків страйку на протязі 3 найближчих днів. Не зважаючи на проголошення страйку, переговори між Асоціяцією Транспортування Молока і нюйоркським відділом Міжнародного Братства Шоферів тривають. Шофери домагаються 70-центової підвишки платні за годину праці. Асоціяція для транспортування молока оферує їм тільки 50 центів підвишки. Дотеперішня пересічна платня шоферів виносила від 1.87 до 2.07 за годину.

Спорт

УСТ-РОЧЕСТЕР В НЮ ЙОРКУ

Український віце-майстер аматорів футболу ЗДА, УСТ-Рочестер уже в кінці цього тижня запрезентує себе в Ню Йорку проти двох професійних клюбів Поліс-Фалконс-СК (Елизабет) власника чаші Луїса і Ню Йорк Гакоаг, віце-майстер професіоналів ЗДА. Змагання відбудуться в суботу, 24 серпня ц. р. між УСТ-Рочестер і Фалконс в м. Елизабет, грище Вільямфілд о год 5.30. В неділю 25 серпня УСТ-Рочестер буде гостем в Ню Йорку, де зустрінеться з ізраїльською дружиною Ню Йорк-Гакоаг на грищі Зереґа Овал, Ню Йорк-Бронкс, год 3 по пол. Передзмаг 11.30 год. Перу-Еквадор. УСТ-Рочестер приїздить з 4-ма інтернаціоналами Америки і Канади — Снилик, Стецьків, Закалужний, Береза, в найсильнішому складі, в якому цей український клюб відіграв ґренд-файнел ЗДА в Сент Луїс проти Кютіс 0:1.

Короткі Вістки

● **У Західній Німеччині** розсилають по домах видруковані в німецькій мові 48-сторінкові каталоги американської фірми „Сірс і Робак". Це — перша спроба цієї фірми здобути німецьких покупців, які замовляли б товар листовно, — широко практикований спосіб торгівлі в Америці.

● **Нудьга і кепський харч** є головними причинами старости — твердить д-р Едвард Л. Борц з Джефферсон Медікел Каледжу у Филаделфії. У своїй доповіді про „конструктивну медицину з погляду віку людини" названий вчений запевняв на основі довголітніх студій і статистичних даних, що найшвидше пристарює і скорочує життя людини — неробство, відсутність активного зацікавлення життьовими проблемами та невідповідні для даного віку і конституції харчі. Цей учений твердить, що впродовж найближчих 25-ох років буде встановлена докладна рецепта, як при відповідному способі життя і харчування осягнути вік 100 років. Найбільшим ворогом людини цей лікар назвав суспільне забезпечення, яке вможливлює в розмірно „молодому" віці 65 років (а для жінок — 62) зректися обов'язкової щоденної 8-годинної праці.

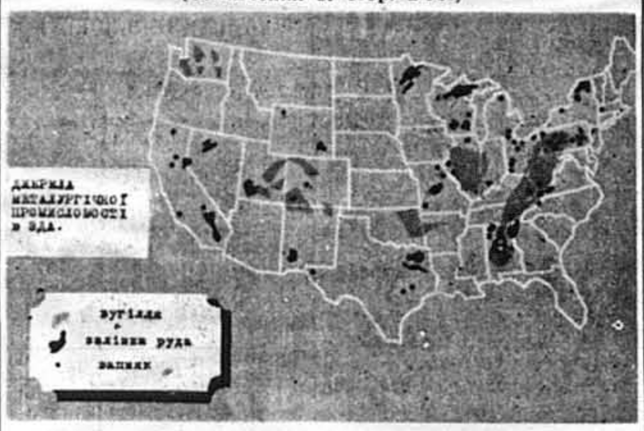
● **Вернер Стефан**, найкращий німецький піротехнік, який унешкідливив від кінця останньої війни 8,000 бомб, що лежали на території Західньої Німеччини не вибухнувши, згинув останньої суботи під час виконування свого небезпечного ремесла. Розряджуючи гарматний набій, що лежав у Груневальдському лісі від часу останньої війни він впав жертвою вибуху. Його два помічники важко ранені. Він мав 40 років.

● **В місті Пенезенс в Англії** засуджено на рік в'язниці фармера, який впродовж років обкрадав сусідні фарми, забираючи з собою найрізнородніші предмети — курей, качок, свиней, драбини, газолінові мотори, образи та ін. Його хата була умебльована й удекорована краденими речами, а в кухні стояла вкрадена алюмінійова вмивальня.

● **Індонезійський президент** Сукарно видав з нагоди 12-их роковин самостійности Індонезії заклик до народу, в якому запевняє, що введення в тій країні демократії „західнього зразка" пошкодило їй. Він пропонує так звану „керовану демократію".

СТАЛЬ В АМЕРИЦІ І СВІТІ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

Джерела металюрґічної промисловости в ЗДА.

Айрон енд Стіл Інститют" за 1957 рік.

Від 1900 р. населення ЗДА побільшилося вдвоє, натомість продукція сталі побільшилась вшестеро. Причиною цього є фактор, що сталь — не лише т. зв. конечний продукт, але без неї неможлива ніяка інша ділянка економічного життя. Колись більшість готової сталі йшла на залізничі рейки, на виріб паровозів та інших машин; тепер сталі (й заліза) іде на виріб коробок для поживи („кен") більше, як на всі залізниці у ЗДА, разом їх узявши. Є три головні ділянки, що найбільше поїдають сталі (й заліза): 1. автова індустрія, що забирає річно 17.8 відсотка всієї американської сталі (14 мільйонів тонн річно); 2. будівельна ділянка — 14.5 млн. тонн річно, при чому 2.6 млн. тонн іде на споріднену з нею газову й оливну індустрію (разом іде на будівельні цілі в ЗДА 15.0 відсотків продукції сталі) і 3. третя ділянка — це нові дороги. Як подає цитоване джерело, за час від 1957 до 1969 року потрібно буде 49 мільйонів тонн сталі на модерні шляхи.

З початком 1957 р. річну продукцію сталі в ЗДА обчислено на 133.5 мільйонів тонн. Одна четверта частина її продукується в стейті Пенсилвенія, а 28 стейтів мають свою участь у цій продукції. Поміж 1947 і 1957 роком продукція сталі зросла на 46 відсотків.

Цікавою є статистика, скільки фунтів сталі припадає на душу у широкому світі? І так, у ЗДА припадає 1390 фунтів, у Західній Німеччині — 993 фунти, в Англії — 909, у Швеції — 725, у Франції — 678 і в СССР — 635. Як бачимо, в цій основній ділянці індустрії СССР ще треба перейти дуже далеку відстань, щоб „догнати й перегнати" ЗДА. Коли ж йде про загальну продукцію, то статистика каже таке: ЗДА продукують річно 115.2 мільйони тонн сталі, тобто в два рази більше, як СССР. В роках 1947-49 продукція ЗДА зросла на 37 відсотків, а СССР — 152. Але й в цих цифрах, поданих Об'єднаними Націями (для СССР), є тільки самі „відсотки", стара й добре знана совєтська метода пропаґанди. Щодо цілого світу маємо такі цифри: світова продукція сталі — 308 мільйонів тонн річно, з того на ЗДА припадає 38 відсотків, на інші вільні народи світу — 39 відсотків і врешті на СССР та на його сателіти — 23 відсотки. Це є цифри за 1956 рік.

Наша добра сусідка Канада продукує заліза й сталі небагато — 5.3 мільйони тонн в 1956 році. Тому вона у своєму великому господарському та економічному рості мусить річно спроваджувати 63 відсотки цього продукту із ЗДА, що є між іншим причиною господарських розходжень і непорозумінь.

Поважним ринком збуту для американської сталі є химерні господині, що їм у догоду придумують щораз практичніші і кращі предмети. В 1956 р. зужито два мільйони тонн сталі на: „фриджидери" — 370 тисяч тонн сталі, пральні машини — 471 тисяч тонн, т. зв. „товсти" — 398 тисяч тонн, машини до чищення підлоги — 380 тисяч тонн, електричні печі — 159 тисяч тонн та електричні охолоджувачі — 177 тисяч тонн.

Стільки про сталь, яка грає одну з рішальних роль у незрівняному розвитку і процесі американського способу життя.

М. Т.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ГАРТФОРД, Конн. — Управа Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 277 повідомляє, що місячні загальні збори відбудуться в неділю 25 серпня, в домівці Укр. Амер. Горож. Клюбу — при 53 Вґітморе вул., о год. 2-ій по пол. На порядку дня є, побіч звітів Управи, справа пікніку, який має відбутися 22-го вересня ц. р. у Литовськім Парку. Побір вкладок того ж дня, тамже від год. 1-ої по пол. Членів, що самовільно не платять вкладок, на пригадку Управи не відповідають, Управа буде змушена покликатись на постанови статута і суспендувати. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 3918. Подвійне викриття.

— Ходіть, вабулійці! — кричав Тарзан. — Дивіться на ту, яка спричинила кровопролиття!

Вкриті шрамами, зацікавлені вояки стовпилися біля вежі.

Тарзан зірвав з голови Ольги накриття, відкривши її волосся кольору чорного бурштину. — Дивіться, вабулійці! ... Дивіться тепер на „ясноволосу" королеву!